

MANAGEMENTUL SISTEMULUI NAȚIONAL DE SECURITATE

MANAGEMENT OF THE NATIONAL SECURITY SYSTEM

*Colonel (r.) prof. univ. dr. Filofteia REPEZ**

*Colonel dr. ing. Marian Ștefan ZAHARIA***

Rezumat: Mediul de securitate este complex și incert. Evoluția dinamică a riscurilor și amenințărilor din mediul de securitate național și internațional necesită un management adecvat al sistemului național de securitate pentru a asigura o abordare integrată a tuturor aspectelor ce privesc securitatea națională. Schimbarea, adaptarea și performanța sunt necesare în activitatea organizațiilor ce alcătuiesc sistemul național de securitate.

Articolul își propune să evidențieze câteva opinii privind managementul acestui sistem vital care furnizează un serviciu prioritar pentru cetățenii statului – securitatea națională.

Cuvinte-cheie: securitate, management, sistemul național de securitate, organizații de informații și securitate, opinii

Abstract: The security environment is complex and uncertain. The dynamic evolution of risks and threats in the national and international security environment requires adequate management of the national security system to ensure an integrated approach to all aspects of national security. Change, adaptation and performance are necessary in the work of the organizations that make up the national security system.

The article aims to highlight some opinions on the management of this vital system that provides a priority service for citizens of the state – national security.

Keywords: security, management, national security system, information and security organizations, opinions

Introducere

Apariția preocupărilor pentru studiul muncii, planificarea producției, prognoza pieței etc. coincide cu începuturile revoluției industriale (sfârșitul secolului al XVIII-lea și primele decenii ale secolului al XIX-lea).

Lucrarea lui Frederick Winslow Taylor, „Principiile managementului științific”, apărută în anul 1911, corespunde cu nașterea managementului ca știință (autorul fiind considerat părintele managementului științific), metodele empirice sunt înlocuite astfel încât să se asigure performanța managerului, ca principal însărcinat cu planificarea și organizarea muncii. În anul 1949, Henry Fayol, prin lucrarea „Administration Industrielle et Générale” a identificat și analizat procesele de management pentru prima dată și a definit cele cinci funcții principale ale

* Departamentul de Științe Politice și Relații Internaționale/Facultatea de Comunicare și Relații Internaționale/Universitatea Internațională „Danubius”, Galați, email: filofteiarepez@yahoo.com.

** Comandamentul Logistic Întrunit, București, email: zahariamstefan@yahoo.com.

activității de management – previziunea (prognoză și planificare), organizarea, comanda, conducerea (coordonarea) și controlul. Frederick Winslow Taylor și Henry Fayol sunt reprezentanții școlii clasice, tradiționale, cărora le revine meritul principal la constituirea științei managementului¹.

Contribuțiile la dezvoltarea disciplinei managementului au continuat din partea reprezentanților școlii behavioristă sau comportistă (H. Simon, R. Lickert etc.), școlii cantitative (J. Starr, F. Goronzy etc.) și școlii sistemice (P. Drucker, H. Mintzberg etc.).

Dezvoltările care au afectat rolul managerial coincid, în mare măsură, cu sursa marilor mutații ale mediului uman și ale mediului de securitate din ultima parte a secolului XX: impactul calculatorului/procesorului asupra procesării datelor; rapiditatea schimbărilor tehnologice; amplificarea transfrontalieră/transcontinentală a schimbărilor de toate tipurile; creșterea concurenței; impactul mult mai mare al legislației asupra multor domenii de activitate (protecția drepturilor omului/salariaților/consumatorilor, legislația de protecția a mediului, legislația din domeniul securității naționale); un nou climat social bazat pe dorința/necesitatea participării la luarea deciziei a angajaților.

Analizând evoluțiile și contribuțiile la dezvoltarea acestei discipline, Olga Gheorghe exprimă următoarea idee: „*acquis-ul științei managementului – din care ar trebui extrase esențele, principiile managementului modern, diferite de ale celui „clasic – devine, adesea, un hățiș al teoriilor divergente, fragmentării cunoștințelor și supraspecializării subiectelor abordate*”².

Organizația în structura managementului

În analiza științifică efectuată, s-au identificat idei/teme recurente care, tratate în registre diferite și cu accente diferite sunt în general acceptate, cum ar fi³:

- organizația ca sistem complex, cu un spectru larg de activități interconectate care se influențează/condiționează reciproc;

- organizația ca sistem este compusă din două subsisteme speciale principale– cel tehnic (fluxul productiv între punctele de lucru diferite, sistemul de producție adoptate, instalațiile folosite) și cel social (totalitatea relațiilor dintre oamenii angajați în organizației; în cadrul organizației, managerul având sarcina de a adapta structura atât la sistemul tehnic, cât și la necesitatea de a genera un model satisfăcător de relații interumane;

- organizația este un sistem deschis, iar managementul vizează realizarea unui echilibru între așteptările și necesitățile unor grupuri interne

¹ Iliuță Pătrașcu, *Management. Strategia și managementul strategic al organizației*, Editura Sitech, Craiova, 2010, p.25.

² Olga Gheorghe, *Rețea. Contribuții la managementul securității naționale*, Editura Meronia, București, 2013, p.93.

³ *Ibidem*, p.94.

de interes și exigențele mediului extern al organizației (piețe, clienți, furnizori, grupuri externe de interese, strategiile concurențiale);

- managementul este un proces prin care se realizează un anumit produs/obiectiv prin intermediul altora;

- ca activitate, managementul este universal, dar nu îmbracă aceeași formă în toate situațiile;

- nu există un singur mod optim de a organiza o activitate;

- sarcina-cheie a managementului este de a asigura supraviețuirea organizației prin înnoiri adecvate schimbării condițiilor din mediu său, intern și extern, la momentul potrivit;

- managementul asigură achiziționarea de cunoștințe de către angajați/personal, cunoașterea fiind resursa-cheie a organizației moderne.

Managementul sistemului de securitate

Se observă că evoluția managementului în secolul al XX-lea nu aduce elemente de noutate pentru cei implicați în activități economice și academice, a căror natură și esență au urmat valurile schimbării. În schimb, evoluția are relevanță pentru organizațiile din sistemul național de securitate, ale căror interacțiuni sunt de regulă infrecvente, strict reglementate și puternic marcate de reguli a căror încălcare este drastic sancționată și dezvoltate în „cultura secretului”⁴.

Organizația ierarhică de tip militar și funcțiile managementului evidențiate de Henry Fayol reprezintă încă o realitate. Cerințele de securitate – fizică, a informației, a procesului de culegere și de diseminare a informației – marchează în continuare evoluția acestui tip de organizație.

Mediul de securitate actual, caracterizat de complexitate și dinamism, de multiple oportunități, amenințări și riscuri, expune organizațiile din sistemul național de securitate la diverse șocuri (primul este cel cultural, structural, uman; al doilea este dat de dinamica managerială a organizațiilor economice private într-un mediu generos, dar extern de concurențial și apariția business intelligence). Pentru a supraviețui acestor șocuri, organizațiile din acest sistem trebuie să le gestioneze prin înnoiri/schimbări adecvate, iar forma generală a activității manageriale trebuie să fie managementul schimbării⁵.

Organizațiile din sistemul național de securitate sunt furnizoare de servicii, scopul activității lor fiind asigurarea și menținerea securității.

În regimurile democratice, presiunile pentru transparență și răspundere, demonstrate de consolidarea formelor de control democratic asupra organizațiilor din sistemul național de securitate sunt similar celor cu care se confruntă diferite segmente ale administrațiilor publice.

Cu toate că este mai mult înrădăcinat în domeniul privat și mai puțin în cel public, managementul performanței nu este o noțiune străină pentru organizațiile din sistemul național de securitate. Preocupările pentru elaborarea de indicatori de performanță au fost alimentate în principal în

⁴ *Ibidem*.

⁵ *Ibidem*, p.95.

statele dezvoltate de tendința publicului de a se informa cu privire la serviciile pe care le primește în schimbul contribuțiilor la bugetul de stat.

Olga Gheorghe enumeră trei sedii ale performanței, care sunt valabile și pentru organizațiile din sistemul național de securitate, respectiv: programele/politicile, organizația, oamenii.

Performanța politicilor și programelor este cu atât mai relevantă cu cât complexitatea mediului de securitate se amplifică, antrenând în realizarea securității naționale organizații (structuri) de apărare, ordine publică, siguranță națională, informații, contrainformații.

Performanța organizațională este o condiție vitală într-un domeniu unicat, cum este cel al securității naționale, inexistența alternativelor organizaționale făcând obligatorie menținerea unui nivel înalt de competență și expertiză organizațională.

Performanța individuală a angajaților sistemului național de securitate este în permanență în atenția conducătorilor organizațiilor din acest sistem, reprezentând unul din domeniile de avangardă la nivel național.

În sistemul național de securitate importanța performanței individuale este certă și recunoscută, evaluată și manageriată sistematic, fapt care se datorează particularităților activităților de culegere a informațiilor, de analiză a informațiilor, de pregătire permanentă ale angajaților etc.

Un concept indispensabil managementului performanței, valabil și pentru organizațiile din sistemul suspus analizei, pe care autoarea Olga Gheorghe îl menționează în lucrarea sa este *co-participarea*. Pentru acest tip de organizații, esențial în legătură cu acest concept este răspunsul la întrebarea „*ce rol joacă sau sunt dispuși să joace beneficiarii unui serviciu/obținerea unui serviciu public de maximă importanță pentru ei?*”. Cetățenii unui stat sunt beneficiarii principali ai securității naționale furnizate de organizațiile sistemului național de securitate; și ei pot contribui la furnizarea acestui serviciu prin co-participare, adică prin comportament, prin participări la diverse modalități de manifestare a culturii de securitate etc.; astfel ei pot deveni, într-o oarecare măsură, autori ai furnizării acestui serviciu (al asigurării și menținerii securității naționale).

Mediul de securitate se caracterizează prin complexitate și incertitudine; dependențele politice, militare, economice și sociale din fiecare relație internațională a statului, fie că este bilaterală, regională sau internațională, sunt complexe. Pe această ipoteză, Waldemar Kitler își exprimă opinia că acest lucru are un impact semnificativ asupra principalelor direcții de transformare a sistemului național de securitate, adică asupra managementului acestui sistem⁶.

Pe plan național, activitatea managerială și funcționalitatea Sistemului Național de Securitate presupune, potrivit Strategiei Naționale de

⁶ Waldemar Kitler, *Model of the National Security System: Selected Problems*, European Research Studies Journal Volume XXIV, Issue 3B, 2021, p.1028, disponibil la <https://ersj.eu/issues/24/92>, accesat la 20.02.2024.

Apărare în vigoare⁷ atât o abordare integrată cât și cooperare interinstituțională, care permite flexibilitate și operativitate în abordarea problematicii securității naționale, în context aliat.

Potrivit Ghidului Strategiei Naționale de Apărare a Țării pentru perioada 2015-2019, Sistemul Național de Securitate (în literatura de specialitate apare și sintagma Sistemul Securității Naționale⁸) este alcătuit din „ansamblul organelor legislative, executive și judecătorești, al instituțiilor, organismelor economice, organizațiilor neguvernamentale și cetățenilor care, potrivit legii ori liber consimțit, își asumă obligații sau manifestă preocupări și inițiative civice în legătură cu realizarea, protejarea ori afirmarea valorilor și intereselor de securitate”⁹. Altfel spus, Sistemul Național de Securitate este alcătuit din organizații cu atribuții în domeniul securității naționale potrivit prevederilor constituționale și legilor care reglementează organizarea și funcționarea acestora; aceste organizații sunt supuse controlului civil și parlamentar. Organizarea și coordonarea unitară a activităților care privesc securitatea națională și apărarea țării se realizează, potrivit prevederilor constituționale, de către Consiliul Suprem de Apărare a Țării.

Pentru îndeplinirea obiectivelor naționale de securitate este necesară extinderea și consolidarea parteneriatelor strategice și a relațiilor de cooperare cu ceilalți actori statali și non-statali. Mulți specialiști susțin faptul că România are rol în echilibrarea conceptuală a domeniului securității la nivelul organizațiilor de securitate din care face parte și în catalizarea convergenței asupra proiectării capacităților de gestionare a amenințărilor și riscurilor de securitate comune.

Concluzii

Managementul Sistemului Național de Securitate din țara noastră este un subiect de actualitate, dezbătut științific și care evidențiază interesul lumii științifice pentru asigurarea securității naționale. O opinie interesantă privind managementul acestui sistem susține necesitatea reconfigurării manageriale din perspectiva nevoii de a asigura urgent un mijloc de control asupra activității cetățenilor străini ajunși la conducerea statului român¹⁰. Sistemul național de securitate reprezintă un ansamblu de elemente coordonate intern și interdependente prin intermediul unor relații ordonate, care au o misiune comună - apărarea și protejarea statului ca o instituție politică, teritorială și socială și asigurarea securității naționale.

⁷ *Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2020-2024 „Împreună, pentru o Românie sigură și prosperă într-o lume marcată de noi provocări”*, București, 2020, p.38.

⁸ Gabriel-Florin Moisesescu, Bogdan-Cezar Chioseanu, *Despre Sistemul Național de Securitate*, Editura Academiei Forțelor Aeriene „Henri Coandă”, București, 2019, p.80.

⁹ *Ghidul Strategiei Naționale de Apărare a Țării pentru perioada 2015-2019*, București, 2015, p.10.

¹⁰ Daniela Georgiana Golea, Andreea Florina Radu, Lucian Ștefan Cozma, *Managementul Sistemului de Securitate din perspectiva crizei energetice globale și a escaladării conflictului din ZEMN*, p. 7, disponibil la https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3845358, accesat la 01.03.2024.

Desigur că sunt mult mai multe opinii referitoare la subiectul suspus dezbaterii; continuarea cercetării științifice ar fi utilă și interesantă.

BIBLIOGRAFIE

Surse oficiale

Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2020-2024 „Împreună, pentru o Românie sigură și prosperă într-o lume marcată de noi provocări”, București, 2020.

Ghidul Strategiei Naționale de Apărare a Țării pentru perioada 2015-2019, București, 2015.

Surse de autor

CÎRCIUMARU F., *Creșterea rezilienței marilor sisteme publice ale României. Studiu de caz: sistemul militar*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2021.

DALOTĂ M. D., BĂRĂGAN L.- G., *Management general*, ediția a V-a, revizuită, Editura Pro Universitaria, București, 2019.

GHEORGHE O., *Rețea. Contribuții la managementul securității naționale*, Editura Meronia, București, 2013.

MÂȚĂ D. C., *Securitatea națională. Concept.Reglementare. Mijloace de ocrotire*, Editura Hamangiu, București, 2016.

MOISESCU G.-F., CHIOSEAU B.-C., *Despre Sistemul Național de Securitate*, Editura Academiei Forțelor Aeriene „Henri Coandă”, București, 2019.

PĂTRAȘCU I., *Management. Strategia și managementul strategic al organizației*, Editura Sitech, Craiova, 2010.

STAS M., *Educația și Securitate Națională*, Editura BMI, București, 2014.

GOLEA D. G., RADU A. F., COZMA L.Ș., *Managementul Sistemului de Securitate din perspectiva crizei energetice globale și a escaladării conflictului din ZEMN*, disponibil la https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3845358.

PÎNIȘOARĂ I., *Modelul birocratic al lui Max Weber*, articol publicat în *Analele Universității „Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu*, seria Litere și Științe Sociale nr.2/2008, p.171, disponibil la <https://alss.utgjiu.ro/2-2008/>.

KITLER W., *Model of the National Security System: Selected Problems*, *European Research Studies Journal* Volume XXIV, Issue 3B, 2021, p.1028, disponibil la <https://ersj.eu/issues/24/92>.

